

С.С. Шепітьак, Ю.О. Лунь

*Національний університет “Львівська політехніка”,
вул. С. Бандери, 12, 79013, м. Львів, Україна
e-mail: sshepitiak@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ НАЙМАНИХ АРМІЙ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ДЕРЖАВ

Використання найманих армій у зовнішній політиці держав – одна із найбільш актуальних тем сьогодення. Після підписання Гаазької конвенції 1907 року, держави зобов’язались максимально обмежувати використання військових засобів, вирішуючи спори засобами переговорів, взаємних послуг, тощо. [1] Однак, на практиці використання війни як засобу політики застосовується перманентно, незважаючи на зміни у їх назвах (миротворчі операції замість військових інтервенцій, тощо).

Наймана армія – поняття, що включає в себе приватні військові організації (private military organisations – PMC) та приватні охоронні організації (private security companies – PSC). Надалі визначення найманої армії не потрібно змішувати із поняттям контрактної армії, і іншими. [2] Що ж до різниці між PMC та PSC – ці два види компаній спеціалізуються у тій же сфері – надання сервісу у військовій галузі (наприклад – військові і поліцейські тренінги; економічна і військова розвідка; технології спостереження; тощо).

За останні роки наймані армії грають все більшу роль у зонах конфліктів, беручи на себе функції армії і поліції. Це яскраво проявилось в ході війн на території колишньої Югославії (в 1991-95 р.р. – в Хорватії, в 1992-95 г.г. – в Боснії і Герцоговині, в 1998-99 г.г. – в Косово и Метохії, в 2000-2001 г.г. – в регіонах Південної Сербії і Західної Македонії), конфліктів в Афганістані, Іраку, між Ізраїлем і Ліваном. З 2002 року приватні військові організації почали створюватись і арабськими підприємцями, пов’язаними з правлячою елітою. Зокрема, такі фірми з’явилися в Іраку, Кувейті, ОАЕ. Створюються спільні підприємства за участі західних підприємців. Найманці, як правило, згортають свою діяльність на ділянках, що стають небезпечними. Наприклад, британська компанія Armor Group, втративши до десятка людей вбитими і пораненими в районі Мосула літом 2004 року, призупинила свою роботу в цьому регіоні. [3]

Майбутнє остаточно розміє межі між війною і миром (офіційні декларації початку війни все рідше зустрічаються на практиці, а у внутрішньодержавних конфліктах це взагалі виключення). Транснаціональні корпорації здійснюють вагомий вплив на діяльність держав світу, і вони можуть виступати в ролі замовника для різноманітних приватних військових організацій, не змушуючи держави робити це особисто.

Поняття військової перемоги також змінюється – раніше для цього потрібно було розбити армію противника або окупувати його територію, сьогодні ж такі досягнення зовсім не гарантують перемогу. Війни дедалі більше перетворюються із повномасштабних воєнних кампаній в багаточисельні “гарячі точки”, і для боротьби в рамках цих нових умов дуже привабливою є перспектива використання найманих армій.

1. *Конвенция о мирном решении международных столкновений. Гаага, 18.10.1907 г. // Верховна Рада України.- http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_938*
2. *Security & Risk Companies (PSCs). // Privatemilitary.org.- <http://www.privatemilitary.org/securityandrisk.html>*
3. *Использование частных военных компаний в интересах вооружённых сил // ВОЙНА и МИР.- 28.03.08.- <http://www.warandpeace.ru/ru/analysis/view/21243/>*